

VEGYES.

Főiskolai tanfolyamok Bukarestben. A megszállott terület politikai, katonai és gazdasági szervezése mellett a német hadvezetőség gondot fordít a katonai szolgálatban álló németek művelésére is. A politikai igazgatás körében működik a közművelődési szakosztály. Könyvkereskedést, kölcsönkönyvtárt rendezett be, esti tanfolyamokat és hadi-érettségire előkészítő előadásokat szervezett. Munkáját betetőzte hét főiskolai előadásorozattal. Tartamuk két hét volt; az első 1917 nov. 26-án kezdődött a jogi és bölcsészeti kar tárgyainak köréből való előadásokkal. A második (1918 febr. 25) az orvostudományokra, a harmadik (márc. 14) a technikai és gazdasági oktatásra, a negyedik (ápr. 8) a jogi, történeti és nyelvészeti tudományokra, az ötödik (máj. 12) a kereskedelem és közgazdaság ágaira, a hatodik (szept. 15) a jog- és államtudományokra, a hetedik (szept. 15) a neveléstudományra szorítkozott. Az előadások felölelték az egyetem négy karának és a műegyetemnek szaktárgyait, számuk 224. Céljuk, hogy a hadbavonult egyetemi képzettségű vagy egyébként művelt állampolgárok a mindeunapos háborús életből kiragadva, akadémiai légkörbe emelkedhessenek, régi ismereteiket felújíthassák és kiegészíthessék, szolgálati helyekre visszatérve, környezetökben a tudományos szellemet terjesszék, a hazájok művelődése iránt való érdeklődést felébresszék. A bukaresti német hivatalos újság közölte időnként az előadók és az előadások jegyzékét. Nyomatott jelentésekben számoltak be az első öt tanfolyam eredményéről (a két utolsóról még nem jelenhetett meg). Az előadók (107) nagyjából egyetemi tanárok, de volt köztük képviselő, újságíró, bankár és nagykereskedő. Sokan a megszálló hadseregben szolgálnak, Bukarestben (45) vagy a vidéken (22), mások (40) német egyetemi városokból utaztak Románia fővárosába. Ellátásukról a parancsnokság gondoskodott és a német tiszti otthonban érintkezésbe jutottak a német és osztrák egyetemek meghívott előadóit. A németeken kívül Bécs, Innsbruck és Czernovitz főiskoláinak tanárai képviselik a szövetséges országokat. A legtartósabb érdeklődést Harnack berlini theologusnak és Naumann Frigyes, a német országgyűlés tagjának szereplése keltette, akik a városban nagyobb közönség előtt is tartottak egy-egy előadást. A hallgatók (3174) két csoportra oszlottak: egyetemi képzettséget felmutató rendes (799) és más előképzettségű rendkívüli (2375) hallgatókra. Volt közöttük elég tekintélyes számú (453) nőhallgató. Jöccímöket parancsnokságuk előtt igazolták és a beiratkozásra engedélyt kaptak. A rendes hallgatók bizonyos óraszámra voltak kötelezve, minden egyéb szolgálat alól fel voltak mentve és bizonyítványt szerezhettek a tanfolyam elvégzéséről. A kezdetben zárt előadások megnyíltak a rendkívüli hallgatók és érdeklődők előtt is. Nemzetiség szerint volt közöttük német 2547, osztrák 242, bolgár 18, török 5, görög 1 és romániai 355. Az utóbbiak nagyrészt betelepült németek, osztrákok és zsidók, de voltak közöttük román származásúak is. A vidéki katonahallgatók a diákhonokban voltak elszállásolva és így néhány napra mentek

voltak a kaszárnyaélet szürke egyhangúságától. Az előadások helye az egyetemi könyvtár (Fundatiunea Carol) 500 hallgatót befogadó nagyterme, néhány kisebb előadóterme s az egyetem több helyisége volt. Az orvosi előadásokat beteganyag bemutatásával kórházakban tartották, a technikai tanfolyam hallgatói pedig a város gyáraiban és ipartelepein nyertek betekintést azok üzemébe. A hallgatók szakszerű vezetéssel meglátogathatták a város természettudományi, archaológiai múzeumait, a Parc Carol képtárát és Traján emlékének ott felállított domborműveit. Társas kirándulások keretében elvezették őket Câmpina petroluntelepeire, Ramadan dunai kikötőjébe és Kande sóbányáiba. A telepek katonai kezelésben vannak. Az előadók között magyar tanárok nem voltak. A szabadoktatás elnöksége két előadót az első tanfolyamra felkért, de mire előadásait meghirdették, helyük be volt töltve. Újabb felhívást nem kaptak. Akár mulasztás, akár tévedés volt, a magyar tanárok németnyelvű előadásai a német főparancsnokság tanfolyamain nem nagy sikerrel biztathattak. A magyar katonahallgatók száma ezt igazolja: az első sorozatra 20, a másodikra 2, a negyedikre 3 iratkozott be, a harmadik és az ötödik statisztikája csak osztrákokat említ, az összegezés is csak azokról szól. A magyar hallgatók feltűnő csekély számát azzal okolják meg, hogy az osztrák és magyar parancsnokság nem adja meg a rendes hallgatóknak a szolgálat alól a felmentést és a rendkívülieknek is csak kivételesen engedi meg a beiratkozást. A hír hitelességét nem állapíthattam meg, de a parancsnokságot bármi vezette, eljárását helyeselhetem. A német nyelv ismerete nélkül, teljesen elűtő előképzettséggel és sokszor a magyarságra idegen tárgykörök előadásait a magyar katonák vagy tisztek sok haszonnal nem látogathatták volna. A német tanfolyamokkal párhuzamos magyar előadások se keltenének a magyarság körében azokhoz hasonló érdeklődést, annak előfeltételei nincsenek meg. A hadvezetőségnek más úton-módon kellene a bukaresti magyarság szellemi szükségleteinek kielégítéséről gondoskodnia. A város magyar lakóinak száma béke idején 40,000, ehhez járul a megszálló haderő egy része, a katonai hivatalok, a rendőrség és a határrendőrség kirendelt közegeinek jelentékeny száma. A lakosságtól elszigetelve, önmagukra utalva, az étkezők társas összejövetelei és a «kelpti Páris» kétes mulatóhelyei, színházi előadásai nyújtanak nekik némi szórakozást. A gyűjtemények, műemlékek, természeti nevezetességek látogatásához szükséges ösztökélés és vezetés teljesen hiányzik. A magyar tisztek nem ismerik a megszállott terület történetét, társadalmi, földrajzi és természeti viszonyait, sőt eltompulnak a világháborúnak a magyarságot közelebbről érdeklő eseményeivel szemben is. Mindennek hiányát érzik, de nincs olyan kéz, mely őket vezethetné. A magyar kormány tevékenysége az ország határára túl semminek mondható. A tanulmányútra induló a német hadvezetőségtől vagy a román hatóságoktól sokkal több támogatást várhat. Ha a magyarság büszkén hivatkozik arra, hogy Erdély műveltsége magasabbfokú, mint a szomszédos országoké, annak bizonyítékát most Bukarestben a megszállás tartama alatt bemutathatta volna. Ottani tudományos körök érdeklődnek a német tanfolyamok iránt és most meg nem

akadályozhattak volna semmiféle magyar kulturmozgalmat sem. A magyar egyetemek és főiskolák támogatására bizton számíthatott volna. aki ezt annak idejében kezdeményezi.

(Kolozsvár.)

Karl Lajos.

Takarékosságra való nevelés. A közokt. miniszterium a népek és az iskolai ifjúságnak takarékoszágra való nevelése érdekében 13017/1918. eln. sz. körrendeletet adott ki. (Hiv. Közl. 1918: 11. sz.) Főleg azokhoz szól, akiknek a sok vérvesztéssel járó világháború kereseti alkalmul szolgált. A háború sikeres befejezéséhez és a megélhetéshez szükséges anyagokkal és árukkal való takarékoszágra szólít fel. A fölösleges vásárlások helyett nemzeti közérdeket szolgáló módon helyezze el mindenki a pénzét. Nemcsak most, hanem a háború után is szüksége lesz még jó ideig az államnak hadi-, illetőleg békekölcsönökre, hogy a háború okozta veszteségek pótolhatók legyenek. A nemzeti birtokpolitika vezető elve: a magyarság erősítése. Ennek egyik módja: magyarányú telepítés. Megkönnyíti ezt maga a telepés is, ha a föld vételárának legalább egy részét képes kifizetni. A vagyonadó emelését az állami terhek kellő egyensúlyozása újra és újra szükségessé teszi. Ennek az államháztartás rendje érdekében egyre emelkedő adónak minden alkalommal való fizethetése kívánt a földműves polgárságra nézve fontos, hogy kénytelen ne legyen eladni földjének egy részét vagy házáét, hogy az adót fizethesse. Tanári, tanítói kötelesség mindezekre nevelni a népet s az iskolai ifjúságot. *A. J.*

Közegészségügyi rendszabályok az elemi népiskolában. Ezek fokozott hangsúlyozását is a háborús állapot parancsolja s erről szól az 55299—1918. sz. min. körrendelet (Hiv. Közlöny 1918: 18. sz.). Több és nagyobb veszedelem fenyegeti most mindnyájunk egészségét, azért kell ma éberebbnek lennie a betegségek elleni védekezésnek; meg azért is, mert a nehezebbé vált feladatok, súlyosabb kötelességek nagyobb-erejű, kitartóbb egészségű embereket kívánnak. Nem egészen ez a fogalmazása ennek a rendeletnek, de nem olvashatunk ki mást belőle. Az embereket egészségük megbecsülésére, óvására, védelmére kell nevelni; ez a népiskolának legfőbb feladatai közé tartozik. Ennek a feladatnak a megoldására megmutatják a helyes utat az 1876. évi XXV. t. c., az 1896—62,986., az 1905—56,000. és az 1915—138,054. sz. rendeletek. *A. J.*